

Dosarul nr. 2ra-2148/18

Prima instanță: Judecătoria Chișinău sediul Ciocana (jud. V. Martînenco)
instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud. N. Simciuc, I. Cotruță, I. Țurcan)

DECIZIE

31 octombrie 2018

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
Judecătorii

Oleg Sternioală
Iurie Bejenaru
Mariana Pitic
Nicolae Craiu
Ala Cobăneanu

examinând recursul declarat de Serviciul Vamal

în cauza civilă la cererea de chemare în judecată a lui Ion Rîțoi împotriva Serviciului Vamal cu privire la anularea ordinului de eliberare din funcție, restabilirea la locul de muncă, încasarea salariului pentru absența forțată de la muncă, repararea prejudiciului moral și încasarea cheltuielilor de judecată

împotriva deciziei din 18 aprilie 2018 a Curții de Apel Chișinău, prin care a fost respins apelul declarat de Serviciul Vamal și menținută hotărârea din 30 ianuarie 2018 a Judecătoriei Chișinău sediul Ciocana, prin care a fost admisă acțiunea

constată:

La 25 aprilie 2017, Ion Rîțoi a depus cerere de chemare în judecată împotriva Serviciului Vamal cu privire la anularea ordinului de eliberare din funcție, restabilirea la locul de muncă, încasarea salariului pentru absența forțată de la muncă, repararea prejudiciului moral și încasarea cheltuielilor de judecată.

În motivarea acțiunii a invocat că prin ordinul de angajare și contractul de muncă nr. 119 din 7 octombrie 2014 a fost angajat în funcția de inspector în cadrul Serviciului Vamal, iar prin ordinul nr. 1501-p din 21 decembrie 2016 a fost transferat în funcția de inspector superior al Serviciului Vamal, în subdiviziunea Post Vamal Rezina pod (PVIC), Birou Vamal Centru.

A comunicat că prin ordinul Serviciului Vamal nr. 374-p din 30 martie 2017 cu privire la sancționare, i-a fost aplicată sancțiunea disciplinară sub formă de eliberare din serviciu în organul vamal.

A menționat că motivul eliberării din Serviciul Vamal a constituit faptul că în decursul zilei de 17 decembrie 2017 prin postul vamal a intrat automobilul de

marca Lexus cu codul XXXXX n/î XXXXX, pentru care a fost procurată vinieta pe un termen de 90 de zile.

A relatat că la 24 ianuarie 2017, dânsul a vămuit automobilul menționat la Postul Vamal Rezina pod (PVIC), cu aplicarea scutirii prevăzute de Legea nr. 280 din 16 decembrie 2016 (achitarea a 30 % din valoarea accizului), cu toate că automobilul nu corespundea criteriilor stipulate în lege, acesta fiind introdus în Republica Moldova după data de 1 noiembrie 2016.

La vămuirea automobilului au fost eliberate TV-14 nr. AC152234 și TV-25 nr. 0463190.

Ulterior, la 5 februarie 2016, Serghei Dobrovolschi a intrat în țară cu automobilul de marca Lexus cu codul XXXXX cu același n/î XXXXX pentru care a prezentat vinieta procurată anterior pentru automobilul cu codul XXXXX.

În aceeași zi, dânsul a vămuit automobilul în cauză la Postul Vamal Rezina pod (PVIC), cu aplicarea scutirii prevăzute de Legea nr. 280 din 16 decembrie 2016 (achitarea a 30 % din valoarea accizului), cu toate că automobilul menționat nu corespundea criteriilor stipulate în lege, acesta fiind introdus în Republica Moldova după data de 1 noiembrie 2016 și avea eliberată vinieta.

La vămuirea automobilului au fost eliberate TV-14 nr. AC152431 și TV-25 nr. 0463299.

La 11 februarie 2016, Serghei Dobrovolschi a intrat în țară cu automobilul de marca Lexus cu codul XXXXX cu n/î XXXXX pentru care a prezentat vinieta procurată anterior pentru automobilul cu codul XXXXX.

A precizat că la 13 februarie 2017, dânsul a vămuit automobilul în cauză la Postul Vamal Rezina pod (PVIC), cu aplicarea scutirii prevăzute de Legea nr. 280 din 16 decembrie 2016 (achitarea a 30 % din valoarea accizului) cu toate că automobilul menționat nu corespundea criteriilor stipulate în lege, acesta fiind introdus în Republica Moldova după data de 1 noiembrie 2016 și avea eliberată vinieta.

La vămuirea automobilului au fost eliberate TV-14 nr. AC152494 și TV-25 nr. 0463371.

A menționat că în procedura clasică pentru vămuirea mijloacelor de transport menționate urma a fi încasată în bugetul de stat suma de 295669,72 de lei, însă a fost achitată suma de 125521,9 de lei, fiind cauzat bugetului de stat un prejudiciu de 170147,23 de lei, astfel încălcând grav disciplina de muncă în organele vamale.

A remarcat că faptele incriminate cu titlu de încălcări grave ale disciplinei de muncă nu corespund realității, iar ordinul nr. 374/v din 30 martie 2017 este neîntemeiat și ilegal, emis cu încălcarea termenului de aplicare a sancțiunii disciplinare și susceptibil de a fi anulat, cu restabilirea în funcția deținută.

Având în vedere prevederile art. 26 alin. (1) lit. c) din Legea contenciosului administrativ, art. 209 alin. (1) Codul muncii și pct. 40 din Statutul disciplinar al factorilor de decizie din organele controlului vamal al Republicii Moldova, aprobat prin Hotărârea de Guvern nr. 746 din 7 august 1997, a accentuat că termenul de o lună pentru aplicarea sancțiunii disciplinare se calculează din ziua constatării abaterii, aceasta considerându-se ziua în care despre abatere a aflat conducătorul unității sau o altă persoană, căreia conform serviciului îi este subordonat salariatul

indiferent de faptul dacă această persoană, în conformitate cu legislația, are sau nu dreptul de a aplica sancțiuni disciplinare.

Astfel, la caz, termenul de aplicare a sancțiunii disciplinare față de el a început să curgă la 22 februarie 2017, data constatării de către angajator a abaterii disciplinare și a încetat la 22 martie 2017, însă actul prin care a fost aplicată sancțiunea disciplinară față de el și anume, ordinul Directorului General al Serviciului Vamal nr. 374-p a fost emis la 30 martie 2017, fiind adus la cunoștință în aceeași zi.

Și-a întemeiat pretențiile în baza dispozițiilor art. 26 alin. (1) lit. c) din Legea contenciosului administrativ, art. 90 alin. (1) și (2) lit. a) și c) Codul muncii, art. 94, 96, 166, 167 CPC, art. 14, 22, 23, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 63, 64 din Legea cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public, art. 14, 15, 26, 43, 46, 47, 48 din Legea serviciului în organele vamale.

A solicitat admiterea acțiunii, anularea ordinului Serviciului Vamal nr. 374-p din 30 martie 2017 privind aplicarea sancțiunii disciplinare sub formă de eliberare din serviciu în organul vamal, restabilirea sa în funcția de inspector superior al Serviciului Vamal, în subdiviziunea Post Vamal Rezina pod (PVIC), încasarea de la pârât în beneficiul său a salariului pentru absența forțată de la serviciu pe perioada 30 aprilie 2017 până la data restabilirii în funcție în mărime de 9058,23 de lei lunar, repararea prejudiciului moral în mărime de 10000 de lei, precum și încasarea cheltuielilor de judecată pentru asistența juridică.

Prin hotărârea din 30 ianuarie 2018 a Judecătoriei Chișinău sediul Ciocana, a fost admisă acțiunea.

A fost anulat ordinul Serviciului Vamal nr. 374-p din 30 martie 2017 cu privire la sancționarea lui Ion Rîțoi.

A fost restabilit Ion Rîțoi în funcția de inspector superior al Serviciului Vamal, în subdiviziunea Post Vamal Rezina pod (PVIC).

A fost încasată de la Serviciul Vamal în beneficiul lui Ion Rîțoi suma de 81524,07 de lei cu titlu de restanță la salariu, suma de 10000 de lei cu titlu de prejudiciu moral și suma de 5000 de lei cu titlu de cheltuieli de asistență juridică.

Prin decizia din 18 aprilie 2018 a Curții de Apel Chișinău, a fost respins apelul declarat de Serviciul Vamal și menținută hotărârea primei instanțe.

La 5 septembrie 2018, Serviciul Vamal a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând admiterea acestuia, casarea deciziei recurate și a hotărârii primei instanțe, cu emiterea unei noi decizii prin care acțiunea să fie respinsă.

În motivarea recursului a invocat dezacordul cu decizia recurată, considerând-o ilegală, neîntemeiată și pasibilă anulării.

A remarcat că la examinarea cauzei instanțele de judecată ierarhic inferioare eronat au interpretat normele de drept material, nu s-au expus asupra tuturor argumentelor invocate de către Serviciul Vamal în susținerea poziției sale și nu au acordat o apreciere corectă circumstanțelor care au o importanță majoră la soluționarea pricinii, iar concluziile expuse în hotărârile ce se contestă sunt în contradicție cu circumstanțele pricinii.

Cu referire la prevederile art. 209 Codul muncii, a specificat că instanța eronat a concluzionat că termenul de o lună pentru aplicarea sancțiunii disciplinare

se calculează din ziua constatării abaterii disciplinare și a început să curgă la 21 februarie 2017, data constatării de către angajator a abaterii disciplinare, încetând la 21 martie 2017, astfel, sancțiunea disciplinară sub formă de eliberare din serviciu în organul vamal, fiind aplicată cu nouă zile după expirarea termenului de o lună.

În acest context, a reiterat că ancheta de serviciu a fost inițiată la 28 februarie 2017 și finisată la 23 martie 2017, încadrându-se în termenul de o lună stipulat în lege.

A reiterat că instanța de apel nu a indicat norma legală conform căreia urmează a fi stabilită data constatării abaterii disciplinare, menționând în decizia emisă că data constatării abaterii disciplinare este data la care a aflat conducătorul unității sau o altă persoană căreia colaboratorul se subordonează.

Or, colaboratorul Postului Vamal Rezina Pod (PVIC), nu se subordonează Direcției dezvoltare informațională a Serviciului Vamal, respectiv data înregistrării Notei informative nu poate fi luată în considerare ca ziua constatării, deoarece constatarea abaterii disciplinare are loc în cadrul unei anchete de serviciu care durează 30 de zile.

A menționat că instanța de apel eronat a indicat data raportului Direcției dezvoltare informațională – 21 februarie 2017, deoarece data înregistrării acestuia în cancelaria Serviciului Vamal este 22 februarie 2017.

La 9 octombrie 2018, Ion Rîțoi, reprezentat de avocatul Raisa Meșteșug a depus referință la recursul declarat de Serviciul Vamal, solicitând respingerea acestuia cu menținerea deciziei instanței de apel și a hotărârii primei instanțe.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) CPC, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Din scrisoare de însoțire nu rezultă cu certitudine data expedierii deciziei recurate (f. d. 131), dar din copia acesteia anexată la recurs rezultă că a fost expediată la data de 9 iulie 2018 și recepționată de recurent la 12 iulie 2018 (f. d. 143).

Astfel, se constată că recurentul s-a conformat prevederilor legale și a declarat recursul la 5 septembrie 2018 în termenul legal.

În conformitate cu art. 444 CPC, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Studiind materialele dosarului, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră necesar de a admite recursul, de a casa decizia instanței de apel cu remiterea pricinii spre rejudecare în instanța de apel, din considerentele ce urmează.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) CPC, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită cauza spre rejudecare în instanța de apel o singură dată dacă eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Actele cauzei denotă că, înaintând acțiunea în judecată împotriva Serviciului Vamal, Ion Rîțoi a solicitat anularea ordinului Serviciului Vamal nr. 374-p din 30 martie 2017 privind aplicarea sancțiunii disciplinare sub formă de eliberare din serviciu în organul vamal, restabilirea sa în funcția de inspector superior al

Serviciului Vamal, în subdiviziunea Post Vamal Rezina pod (PVIC), încasarea de la pârât în beneficiul său a salariului pentru absența forțată de la serviciu, repararea prejudiciului moral, precum și încasarea cheltuielilor de judecată.

Fiind investită cu judecarea cauzei, prima instanță a admis acțiunea, a anulat ordinul Serviciului Vamal nr. 374-p din 30 martie 2017 cu privire la sancționarea lui Ion Rîțoi, restabilit Ion Rîțoi în funcția de inspector superior al Serviciului Vamal, în subdiviziunea Post Vamal Rezina pod (PVIC) și încasat de la Serviciul Vamal în beneficiul lui Ion Rîțoi suma de 81524,07 de lei cu titlu de restanță la salariu, suma de 10000 de lei cu titlu de prejudiciu moral și suma de 5000 de lei cu titlu de cheltuieli de asistență juridică.

Judecând apelul declarat de Serviciul Vamal, instanța de apel a constatat netemeinicia lui și, respingându-l a menținut hotărârea primei instanțe.

Verificând legalitatea deciziei contestate în raport cu prevederile legale aplicabile la caz și criticile aduse în recurs, instanța de recurs constată că instanța de apel, la adoptarea deciziei a interpretat eronat normele de drept material și a dat o apreciere greșită materialului probator anexat la dosar.

Or, analiza pe care judecătorul o face în legătură cu motivele de fapt și de drept, care i-au format convingerea în sensul unei anumite soluții trebuie să fie clară și simplă, precisă, conchisă și fermă, să aibă putere de convingere.

Totodată, în conformitate cu art. 373 alin. (1) și (2) CPC, instanța de apel verifică, în limitele cererii de apel, ale referințelor și obiecțiilor înaintate, legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în ceea ce privește constatarea circumstanțelor de fapt și aplicarea legii în primă instanță. În limitele apelului, instanța de apel verifică circumstanțele și raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, precum și cele care nu au fost stabilite, dar care au importanță pentru soluționarea cauzei, apreciază probele din dosar și cele prezentate suplimentar în instanță de apel de către participanții la proces.

Reieșind din limitele judecării apelului consfințite în norma enunțată și din specificul obiectului acțiunii în cauză, instanța de recurs reține că, contrar acestor prevederi legale, instanța de apel judecând apelul a trecut în mod superficial asupra circumstanțelor pricinii și cadrului legal, referindu-se în general la unele constatări reținute la adoptarea hotărârii de prima instanță, fără a verifica legalitatea și temeinicia hotărârii supusă apelului în raport cu regulile stabilite de lege.

Astfel, se constată că, temei de admitere a acțiunii de către instanțele ierarhic inferioare a constituit încălcarea procedurii de emitere a ordinului cu privire la aplicarea sancțiunii disciplinare și anume, încălcarea termenului de aplicare a sancțiunii disciplinare persoanelor culpabile în încălcări ale disciplinei muncii, prevăzut de art. 209 Codul muncii.

Instanța de recurs consideră însă o astfel de constatare ca neîntemeiată, adoptată cu interpretarea eronată a prevederilor legale aplicabile speței.

Într-adevăr, potrivit dispozițiilor art. 209 alin. (1) Codul muncii, sancțiunea disciplinară se aplică, de regulă, imediat după constatarea abaterii disciplinare, dar nu mai târziu de o lună din ziua constatării ei, fără a lua în calcul timpul aflării salariatului în concediul anual de odihnă, în concediul de studii sau în concediul medical.

Prevederi similare se regăsesc și în pct. 40 din Statutul disciplinar al

factorilor de decizie din organele controlului vamal al Republicii Moldova, aprobat prin Hotărârea de Guvern nr. 746 din 7 august 1997, care statuează că sancțiunea disciplinară se aplică imediat după constatarea încălcării, dar cel târziu în termen de o lună din ziua constatării ei, fără a ține cont de timpul, când lucrătorul a fost bolnav sau s-a aflat în concediu.

Colegiul consideră oportun de a menționa la caz și prevederile art. 208 alin. (2) Codul muncii, care indică că în funcție de gravitatea faptei comise de salariat, angajatorul este în drept să organizeze și o anchetă de serviciu, a cărei durată nu poate depăși o lună. În cadrul anchetei, salariatul are dreptul să-și explice atitudinea și să prezinte persoanei abilitate cu efectuarea anchetei toate probele și justificările pe care le consideră necesare.

Astfel, se va nota că scopul efectuării anchetei de serviciu anterior luării deciziei de aplicare a sancțiunii disciplinare se subsumează ideii de protecție a salariatului în fața poziției dominante a angajatorului, în vederea limitării oricărui element de arbitrar și abuz.

Ca urmare, sarcinile anchetei de serviciu sunt: 1) examinarea sub toate aspectele, completă și obiectivă a circumstanțelor cauzelor abaterilor disciplinare comise de către colaborator; 2) stabilirea cauzelor și condițiilor care au condus la comiterea abaterilor disciplinare; 3) identificarea persoanelor vinovate și asigurarea aplicării corecte a legislației în vigoare, pentru ca fiecare persoană care a comis abateri disciplinare să fie sancționată conform vinovăției sale și nicio persoană nevinovată să nu fie trasă la răspundere.

În raport cu cele susmenționate, instanța de recurs relevă că abaterea disciplinară a unui colaborator al Serviciului Vamal poate fi constată în urma efectuării unei investigări prealabile și audierii echitabile a funcționarului vamal, astfel că, data constatării abaterii disciplinare, conform art. 209 alin. (1) Codul muncii, urmează a fi considerată data finisării investigării prealabile.

Or, o simplă informare cu privire la o eventuală abatere disciplinară nu poate fi asimilată cu existența de fapt a abaterii, constatarea acesteia fiind posibilă doar în urma efectuării unei anchete de serviciu.

Acest fapt, de altfel, se confirmă și prin raportul Direcției integritate și supraveghere pe numele Directorului General al Serviciului Vamal, din care rezultă că în urma examinării notei informative a șefului Direcției dezvoltare și securitate informațională din 21 februarie 2017, întru stabilirea tuturor circumstanțelor în mod obiectiv și multilateral, în temeiul prevederilor pct. 13 lit. e) Capitolul II din Regulamentul cu privire la efectuarea anchetei de serviciu aprobat prin Ordinul Serviciului vamal nr. 101-O din 12 martie 2015, este oportună inițierea unei anchete de serviciu în acest sens (f. d. 30).

Astfel spus, în speță, abaterea disciplinară de către Ion Rîțoi a fost constată de Comisia disciplinară prin încheierea investigației de serviciu efectuată în baza ordinului Serviciului Vamal nr. 82-O din 28 februarie 2017, care a și propus aplicarea față de colaboratorul menționat a sancțiunii disciplinare sub formă de eliberare din serviciu în organul vamal (f. d. 56-59).

Ca urmare, prin prisma prevederilor art. 209 alin. (1) Codul muncii, se atestă că ordinul Serviciului Vamal nr. 374-p din 30 martie 2017 a fost emis în interiorul termenului prevăzut de lege pentru aplicarea sancțiunii disciplinare pentru abaterile

admise de Ion Rîțoi ca colaborator al Serviciului Vamal, fiind cert că existența abaterii disciplinare comise de acesta a fost constatată odată cu finalizarea anchetei de serviciu, adică la data de 23 martie 2017.

În atare situație, este lipsită de suport reținerea instanțelor de judecată ierarhic inferioare precum că termenul de aplicare a sancțiunii disciplinare față de Ion Rîțoi a început să curgă la 21 februarie 2017, odată cu depunerea notei informative de către șeful Direcției dezvoltare și securitate informațională despre abaterile disciplinare comise de Ion Rîțoi, fapt ce indică la netemeinicia deciziei contestate.

Față de cele ce preced, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul, de a casa integral decizia instanței de apel și de a remite cauza spre rejudecare în instanța de apel, fiind cert că eroarea judiciară nu poate fi corectată de instanța de recurs.

În rejudecare, instanța de apel urmează să examineze pricina sub aspectul existenței sau inexistenței abaterii disciplinare comise de către Ion Rîțoi, cât și corectitudinea constatării acesteia de către Serviciul Vamal și în dependență de cele stabilite să emită o hotărâre întemeiată și legală.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) CPC, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

decide:

Se admite recursul declarat de Serviciul Vamal.

Se casează decizia din 18 aprilie 2018 a Curții de Apel Chișinău, în cauza civilă la cererea de chemare în judecată a lui Ion Rîțoi împotriva Serviciului Vamal cu privire la anularea ordinului de eliberare din funcție, restabilirea la locul de muncă, încasarea salariului pentru absența forțată de la muncă, repararea prejudiciului moral și încasarea cheltuielilor de judecată, cu remiterea cauzei pentru rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, de un alt complet de judecători.

Decizia nu se supune niciunei căi de atac.

Președintele ședinței,
judecătorul

Oleg Sternioală

Judecătorii

Iurie Bejenaru

Mariana Pitic

Nicolae Craiu

Ala Cobăneanu